

1. UVOD

Investicije predstavljaju neophodan uslov za ostvarenje progresa i realizaciju stalnog nastojanja čovjeka da ovlada prirodnim silama i iskoristi ih za što efikasnije zadovoljenje svojih potreba. Bez investicija nema tehnološkog progresa a ni napretka u cjelini. Investicije, odnosno investiranje, predstavlja dio globalnog problema razvoja kao kontinuiranog procesa kojim svako društvo i svako preduzeće osigurava svoje buduće efikasno poslovanje. Investiranje dolazi kao završni čin cjelokupnog procesa, kojim se realizuju planirani razvojni ciljevi a time i cjelokupan razvoj. Svaka organizacija je prinuđena da investira, jer investiranje predstavlja jedini način realizacije ciljeva razvoja. Investicije su stoga neophodne jer je dalji razvoj svakog preduzeća vezan za dobro planiranje i efikasnu realizaciju investicija.

Postoji veliki broj različitih definicija pojma investicija i investiranja, mada ne postoji opšta saglasnost oko definicije investicija, ali se većinom autori slažu da investicije tj. investiranje predstavlja podnošenje žrtava, odricanje od potrošnje u sadašnjosti, da bi se dobile određene koristi u budućnosti.

Pod investicijama se najčešće podrazumijevaju ulaganja finansijskih sredstava u stvaranje određenih proizvodnih dobara. Prema P. Masseu: „Investicija u običnoj terminologiji, označava u isti mah djelo i rezultat tog djela, u isti mah odluku za investiranje i investirano dobro“. Pod investicijama se u svakodnevnoj praksi podrazumijevaju:

- Novčana sredstva koja se ulažu u određena proizvodna dobra;
- Proces transformacije novčanih sredstava u proizvodna dobra;
- Predmet u koji se investira i koji se dobiva kao rezultat procesa investiranja.

Investicije možemo definisati kao preduzetničku aktivnost u funkciji politike razvoja gdje preduzetnik angažira slobodan novac te ga ulaže u određenu djelatnost da bi ostvario svoje preduzetničke zamisli te određene prihode odnosno dobit. Preduzetnik ulaže svoj novac sada, očekujući koristi od tih ulaganja u budućnosti. Temeljno obilježje investiranja jest da ulaganje kapitala ne donosi korist odmah nego nakon određenog vremena. Ovisno o tome kako će se investicije iskorištavati u budućnosti možemo očekivati nastajanje određenih troškova ili koristi. To je uvijek neizbježno praćeno određenom nesigurnošću odnosno rizikom.

Za bosanskohercegovačku poljoprivredu koja se nalazi pred novim izazovima i kriterijima evropskog i svjetskog tržišta vrlo je važna dobro osmišljena razvojna politika. Za ostvarivanje bilo kakve razvojne politike nužan su preduslov ulaganja (investicije). Investicije su ujedno i preduslov održavanja postojećeg nivoa proizvodnje te opstanka poljoprivrede kao privredne grane.

Na porodičnim poljoprivrednim gazdinstvima postoji rastuća potreba za dugoročnim ulaganjima kapitala da bi se koristila moderna tehnika i tehnologija te na taj način omogućilo intenziviranje proizvodnje u skladu sa zahtjevima tržišta.

Postupak odlučivanja o investicijama skup je rizičnih odluka o ulaganju kapitala od kojih se očekuje da pridonese budućem razvoju i ekonomskom uspjehu privrede. Iz tih je razloga potrebno poznavati glavne činioce uspjeha investiranja, postupak planiranja i donošenja odluka kao i savremene ocjene efikasnosti investicija.

U posljednjih nekoliko godina u Bosni i Hercegovini, evidentna je ekspanzija u proizvodnji jagode, kako u broju novih zasada, tako i u rasadničkoj produkciji. U odnosu na predratni period, stanje u proizvodnji jagode može se ocijeniti kao zadovoljavajuće s aspekta tehnologije uzgoja, visine prinosa, kvaliteta zasada i samih plodova.

Predratna proizvodnja jagode u BiH, uglavnom je bila zasnovana na postojanju prerađivačkih kapaciteta na određenim lokalitetima i organizovanom otkupu jagode. S ratnim zbivanjima i u kasnijem periodu, stanje u ovoj oblasti se, zbog prestajanja sa radom prerađivačkih kapaciteta, znatno pogoršalo s aspekta proizvodnih površina, samog kvaliteta plodova i nastupa na tržištu. Sve naprijed navedeno imalo je za posljedicu izrazito loše stanje u ovoj proizvodnji, kao i lošu poziciju samih proizvođača.

Proizvodnja jagode u evropski razvijenim zemljama znatno je napredovala i došla do veoma visokog nivoa u tehnologiji uzgoja, visini prinosa, kvalitet plodova i nastupa na tržištu, kao i u razvoju novog sortimenta i rasadničke proizvodnje koji prate visok tehnološki nivo. Sve ovo govori u prilog nastojanju da se proizvodnja jagode u BiH bolje organizuje u svakom aspektu i da ista bude ekonomski opravdana za proizvođača i na domaćem tržištu prepoznata kao kvalitetan i higijenski ispravan proizvod. Svjetska kretanja u ovoj oblasti idu u pravcu:

- Intenziviranja već prilično visokog tehnološkog nivoa,
- Razvoja novog sortimenta,
- Cjelogodišnjeg ciklusa proizvodnje plodova jagode,
- Prodaje i pakovanja svježih plodova ove vrste voćaka.

Ovakva kretanja u proizvodnji nije jednostavno prenijeti u naše uvjete jer se radi o nizu faktora koji mogu da budu ograničavajući i koji koče napredak u produkciji. Ono što može da bude od velike koristi za jagodarstvo BiH je analiziranje svjetskih kretanja u ovoj oblasti i preduzimanje mjera koje su u našem ambijentu moguće i ekonomski isplative. Sagledavanjem svih savremenih segmenata u proizvodnji jagode moguće je pokrenuti promjene i pristupiti preduzimanju konkretnih akcija na provođenju istih.

Intenziviranje proizvodnje jagode na našim područjima u posljednjih nekoliko godina, upravo je rezultat rada grupa i pojedinaca, koji su dio svoga iskustva uspjeli prenijeti našim proizvođačima i ostvariti pomake u proizvodnji (intenziviranje proizvodnje uvođenjem novih tehnologija i sorti, kao i samom povećanju prinosa po jedinici površine).